

Riitta Niskanen, Lahden kaupunginmuseo

CECA 2012, Jerevan

Osallistuin ICOMin Committee for Education and Cultural Actionin kongressiin Jerevanissa Armeniassa 20.–25.10.2012 Lahden kaupunginmuseon edustajana.

Kokouspaikkana oli Matenadaran, käsikirjoitusarkisto, joka sijaitsee kukkulalla Jerevanin pääkadun Mesrop Mashtots Avenuen päätteellä. Arkiston sijaintipaikka oli vertauskuvallisesti vaikuttava. Sanalla ja kirjalla on ollut suuri merkitys armenialaisten elämässä. Se sai lisää painoa Maailman kirjapääkaupunki –statuksesta, jonka Unesco oli vuodeksi 2012 myöntänyt Jerevanille. Kongressin teema Museums and Written Communication oli valittu yhteydessä tähän statukseen.

Kongressi alkoi varsinaisesti Armenian museoammattilaisten ja –ystävien liiton puheenjohtajan Hripsime Pikichyanin kirjaa ja kirjoittamista luotaavalla esityksellä, syvällisellä puheenvuorolla, joka käsitteli kirjan historiaa Armeniassa. Hän kertoi muun muassa, että jokaisella armenialaisperheellä on kirja, johon kirjataan perheen vaiheet. Kirja säilytyspaikkoineen on pyhä. Samasta teemasta jatkoi Jerevanin valtionyliopiston historian professori Albert Stepanyan. Hänen puheensa perustana oli ajatus kirjan sielusta, joka velvoittaa kirjoittajaa sanoillaan rakentamaan tulevaisuutta.

Museoammattilaisen keskeisen ongelman esitteli Louvren edustaja Catherine Guillou, joka museonsa kävijäkartoituksen avulla kirkasti museotekstien ja opasteiden haasteita: Louvressa on vuosittain noin 9 miljoonaa kävijää, joista kolme neljäsosaa on Ranskan ulkopuolelta, yli puolet ensimmäistä kertaa Louvressa ja kolmasosa nuoria. Louvressa on käynnissä laaja museotekstien kehitysprojekti, jolla yritetään vastata moninaisen kävijäjoukon asettamiin vaatimuksiin ja päästä tiiviiseen vuorovaikutukseen museovieraan kanssa. Tulee olemaan opettavaista tutustua tekstihankkeeseen sen valmistuttua. Guillou muuten painotti sanaa museovieras, ei -kävijä.

Kongressissa esiteltiin runsaasti erilaisia opetusohjelmia, joita oli kehitetty muun muassa lapsille, nuorille, liikuntaesteisille, sokeille, maahanmuuttajille, Alzheimer-potilaille, vanhuksille. Näiden joukossa oli valtavasti hyödyllistä opittavaa erityisesti, kun ne kertoivat havainnollisesti paitsi itse aiheesta, myös museotyön moninaisuudesta, kulttuurien kirjoista ja eroista sekä siitä, miten lukemattomin tavoin museo voi hankkiutua yhteistyöhön ympäristönsä kanssa.

Monet museot toimivat tehokkaasti verkossa. Facebookia ja twitteriä, erityisesti jälkimmäistä pidettiin lähes välttämättömänä museon työvälineenä ja vuorovaikutuskeinona. Tähän mennessä kertyneet kokemukset puhuvat vahvasti verkon käytön puolesta. Aiheesta on ilmestymässä opaskirja, tekijänä Lontoon Imperial War Museumin kuraattori Gina Koutsika.

Oma sessio oli hieman epäonninen: esitykseni oli otsikoitu ohjelmaan virheellisesti, session puheenjohtajaa ei löytynyt etsimälläkään, ja myös sen kaksi muuta luennoitsijaa olivat estyneet tulemasta. Sessio oli siis yksin suomalaistytön harteilla, ja se jouduttiin viemään läpi nopeassa aikataulussa etsintöihin tuhraantuneen ajan jälkeen. Keskustelu esityksestäni When a museum object became a public issue pääsi alkuun vasta yksityisissä yhteyksissä.

Kongressin oheisohjelmassa oli muun muassa hieno konsertti Aram Hatshaturjan –museossa sekä neljä erilaista retkeä. Valitsemani ekskursion suuntautui kauas maaseudulle, jossa tutustuimme kahteen keskeiseen luostariin, Khor-Virapiin ja Noravankiin. Arenin pikku kylässä paneuduimme perinteiseen viininvalmistukseen maistiaisineen. Paluumatkalla Jerevaniin saimme

poikkeuksellisesti nähdä legendaarisen Ararat-vuoren, joka yleensä näyttäytyy vain aamulla ja silloinkin vain kirkkaimmalla säällä. Retkellä kuulumme rautaisannoksen Armenian traagista historiaa. Päivä päättyi Hatshaturjan-museoon, joka esitteli perusteellisesti taidekasvatusprojektejaan. Vierailun lopuksi pääsimme Hatshaturjanin iki-ihanaan Karusellivalssiin, jolla museon henkilökunta opetti meille konkreettisesti, kuinka yhteisöllistä ja vapauttavaa musiikki ja tanssi on. Pyörähtelimme yhdessä koko retkue!

Kongressissa oli noin puolitoista sataa osanottajaa, joista vajaa 40 isäntämaasta. Suomesta oli lisäksi kaksi edustajaa. Sykähdyttävintä oli seurata tansanialaiskollega Lucina Shayon esitystä. Hän kunnioitti tilaisuutta upealla kansallispuvullaan ja aloittamalla luentonsa rytmikkäällä taputuksella ja tanssilla, joihin koko salillinen yhtyi. Shayon työolosuhteet museossa ovat sangen vaikeat, mutta siitä huolimatta hän kertoi innostavasti kulttuurin ja museotyön merkityksestä kehittyvän maan sosiaalisessa ja poliittisessä elämässä.

Kongressin esitykset ilmestyvät kirjana, joka julkaistaan ICOM CECAN kongressissa Brasiliassa heinäkuussa 2013.

Matka oli erittäin antoisa sekä ammatillisesti että henkilökohtaisena kulttuurielämyksenä. Kiitän ICOMin Suomen osaston hallitusta sydämellisesti saamastani apurahasta!